

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΑΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

RESTRUCTURING THE CITY

INTERNATIONAL URBAN DESIGN COMPETITIONS FOR THESSALONIKI

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΗ RESTRUCTURING THE CITY

Αθηναϊκός Κύκλος Έργων: Ανασχεδιασμός του άριστου της Αρχαιότητας, Πράσινο Βράχυ
Athens Urban Circle: Redesigning the Acropolis axis, Green Rock

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ / FIRST PRIZE

Νικηφορίδης, Cuomo, Taránη Nikiforidis, Cuomo, Tarani

ΕΛΛΑΔΑ - ΓΑΛΛΙΑ / GREECE - FRANCE

à la recherche du temps perdu

Τα ιστορικά γεγονότα γύρω από την πραγματοποίηση του "Μνημειακού Άξονα της Αριστοτέλους", υποδηλώνουν σαφώς το πρόβλημα όλων των ιστορικών πόλεων με πολλαπλά επίπεδα ανάπτυξης, όπου το παλιό αποκαλύπτεται και αναίρεται το νέο και τα επάλληλα επίπεδα συγκρούονται ή αλληλοαγνοούνται καθώς διεκδικούν το καθένα για λογαριασμό του, χώρο στη σημερινή πόλη. Ισως η μεγαλύτερη δύναμη του άξονα της Αριστοτέλους με τη σημερινή ανολοκλήρωτη μορφή του, να βρίσκεται στο γεγονός ότι καταγράφει την πολυμορφία και την αμφισθημία μιας πόλης "ενιαίας," φτιαγμένης από τα Εξωχωριστά και ανολοκλήρωτα κομμάτια της, με τη συγήνη μιας πολιτισμικής πολυπλοκότητας που οφείλουμε να διατηρήσουμε.

Πρόθεση της πρότασης είναι να αναδιατυπώσει, στις σημερινές συνθήκες, μια συμβολική ερμηνεία του άξονα, η οποία θα καθορίσει τις αρχιτεκτονικές επεμβάσεις και θα συντελέσει στην αναζωογόνησή του. Καταλήγουμε ότι μια νέα ερμηνεία για τη σημερινή δυναμική του άξονα μπορεί να βασιστεί στην πολυμορφία, πολλαπλότητα και έντονη στρωματογραφία του. Η προβληματική αυτή οδηγεί σε επεμβάσεις που δίνουν έμφαση στα επάλληλα επίπεδα της πόλης έτσι ώστε να είναι αναγνώσιμα, να συνυπάρχουν και να συντελούν στη δημιουργία του σύγχρονου αστικού πλέγματος.

Προτείνεται μια ερευνητική ανασκαφή κατά μήκος του άξονα, τα αποτελέσματα της οποίας θα διαμορφώσουν την τελική εικόνα του χώρου. Στη λογική της ανάδυσης των "επάλληλων πόλεων" χρησιμοποιείται ως σχεδιαστικό εργαλείο ο τετραγωνικός κάνναβος που διαμορφώνει τα διάφορα σημεία του άξονα (πλατεία-πάρκο-περίπατος), καθώς είναι ευέλικτος, εύχρηστος, και βραβίζεται στην πραγματικότητα του αρχαιολογικού καννάβου.

Στην πλατεία Αριστοτέλους δημιουργείται ένας υπόγειος χώρος πολιτιστικών δρώμενων, μια "κάτω πλατεία." Έτσι, η πόλη θα καλύψει την έλλειψη μεγάλου κλειστού δημόσιου χώρου στο κέντρο της. Κάτω από την πλατεία δεν υπάρχουν αρχαιόττες, εκτός από το βόρειο τμήμα της, όπου πιθανά βρίσκεται το παραθαλάσσιο τείχος. Κατά μήκος των ιχνών του που θα αποκαλυφθούν, δημιουργούνται σκάλες καθόδου στην υπόγεια αίθουσα, ώστε αυτά να είναι ορατά και στα δύο επίπεδα. Ο υπόγειος χώρος φωτίζεται από

περιμετρική ζώνη καλυμμένη από πυκνό μεταλλικό κάνναβο. Οπές στην οροφή παρέχουν επιπλέον φωτισμό. Τα στοιχεία αυτά συμβάλλουν στη διαμόρφωση του επάνω επιπέδου της πλατείας.

Το τμήμα μεταξύ Μητροπόλεως και Εγνατίας πεζοδρομείται, ενώ σε μια κεντρική ζώνη διπλής κατεύθυνσης είναι δυνατή η διέλευση αυτοκινήτων. Το τμήμα αυτό θα ανασκαφεί επίσης και τα αποτελέσματα της ανασκαφής θα καθορίσουν τον χαρακτήρα και τη λειτουργία του υπόγειου χώρου: θα είναι είτε επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος, με δυνατότητες εκδηλώσεων, είτε υπόγειος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων.

Στην πλατεία της Αρχαίας Αγοράς, μεταξύ των οδών Εγνατία και Φιλίππου, προτείνεται ένα αρχαιολογικό πάρκο. Καθώς είναι άγνωστο το αποτέλεσμα της ανασκαφής, εφαρμόζεται ένα ευέλικτο σύστημα-μοντέλο. Οργάνωση του "αρχαιολογικού πάρκου" πάνω σε τετραγωνικό κάνναβο, παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός νέου αστικού ιστού. Με αυτή τη λογική, γίνεται προσπάθεια να ξανακερδηθεί το ιστορικά "υπεύθυνο" για την μηλοποίηση της αρχικής σύλληψης του άξονα, "ερείπιο". Ο τόπος ενεργοποιείται ως σημείο όπου το παρελθόν διασταυρώνεται με το παρόν, λειτουργεί η μνήμη, όχι η ανάμνηση -η ουσιαστικά "αμνήμα" μνήμη- αλλά εκείνη που δεν φοβάται τη δημιουργία και τη συνέχεια.

Το πάρκο αποτελεί μια ενότητα με τον χώρο της Αρχαίας Αγοράς και ενοποιείται στο επίπεδο των αρχαιοτήτων με περάσματα κάτω από την οδό Φιλίππου.

Ο αρχαιολογικός χώρος της Αρχαίας Αγοράς είναι ένα ρήγμα μέσα από το οποίο εμφανίζεται ένα άλλο στρώμα της πόλης. Προτείνεται η αίσθηση του βυθίσματος να ενισχυθεί με μια κατασκευή, από μεταλλικό σκελετό και ξύλο, στα τοιχώματα του χώρου, που λειτουργεί ως στοά σχήματος "Γ" για εκθέσεις.

Ο τετραγωνικός κάνναβος επεκτείνεται "αποδομημένος" μέσα στο νερό, με ξύλινο προβλήτα σε μορφή πλέγματος με δύο πλατφόρμες. Τα επάλληλα επίπεδα είναι και εδώ ορατά: το αστικό κατασκευασμένο σώμα της πόλης και το φυσικό γεωγραφικό σώμα της θάλασσας. Έτσι, το νερό διεκδικεί τα όριά του στο μέτωπο της πόλης, με τον ίδιο τρόπο που τα ιστορικά στρώματα διεκδικούν την παρουσία τους στον σύγχρονο ιστό της.

ΜΕΛΕΤΗΤΕΣ

Πρόδρομος Νικηφορίδης,
Bernard Cuomo,
Παρασκευή Ταράνη, αρχιτέκτονες
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣ

Maria Μπαλοδήμου, αρχιτέκτων
PROJECT TEAM

Prodromos Nikiforidis,
Bernard Cuomo,
Paraskevi Tarani, architects
CONTRIBUTOR

Maria Balodimou, architect

The historical facts surrounding the creation of the monumental axis of Aristotelous indicate with clarity the problem of all historic cities with numerous layers of growth, where the old is revealed and revokes the new, where the successive levels are in conflict or ignore each other, as each claims for itself space in the present-day city. Perhaps the greatest strength of the Aristotelous axis in its present, incomplete form lies in the fact that it is a record of the many forms and versions of a "unique" city consisting of separate, unfinished parts, with the charm of a complex culture that should be preserved.

The proposal is based on an attempt to reformulate, in today's conditions, a symbolic interpretation of the axis, which will determine future architectural interventions there and contribute to its revival. The conclusion is that any new interpretation of today's dynamic of the axis should be based on multiformity, multiplicity and distinct stratification. Such speculation leads to interventions that emphasise the successive layers of the city so that they are legible, coexist, and contribute to the creation of the contemporary urban fabric.

An extensive investigative excavation is proposed along the whole length of the axis, the results of which will determine the final aspect of the space. In the context of the exposure of "successive cities," a square grid is used as a designing tool to form the different parts of the axis (square-park-promenade), because it is flexible and easy to use, and is based on the reality of the archaeological grid.

In Aristotelous Square a large underground space for cultural activities—an "under-square"—will be created. In this way the city will acquire the large covered, public space that it lacks at present. There are no antiquities under the square, apart from on the north side where it is possible that the coastal city walls were once located. The traces of the ancient city walls will be uncovered, with a staircase descending towards the underground hall to ensure that they are visible at both levels. The underground space will be lit by a perimeter zone covered with a thick, practical iron grid. Extra light will be provided through holes in the ceiling. All these ele-

ments will also help define the upper level of Aristotelous Square.

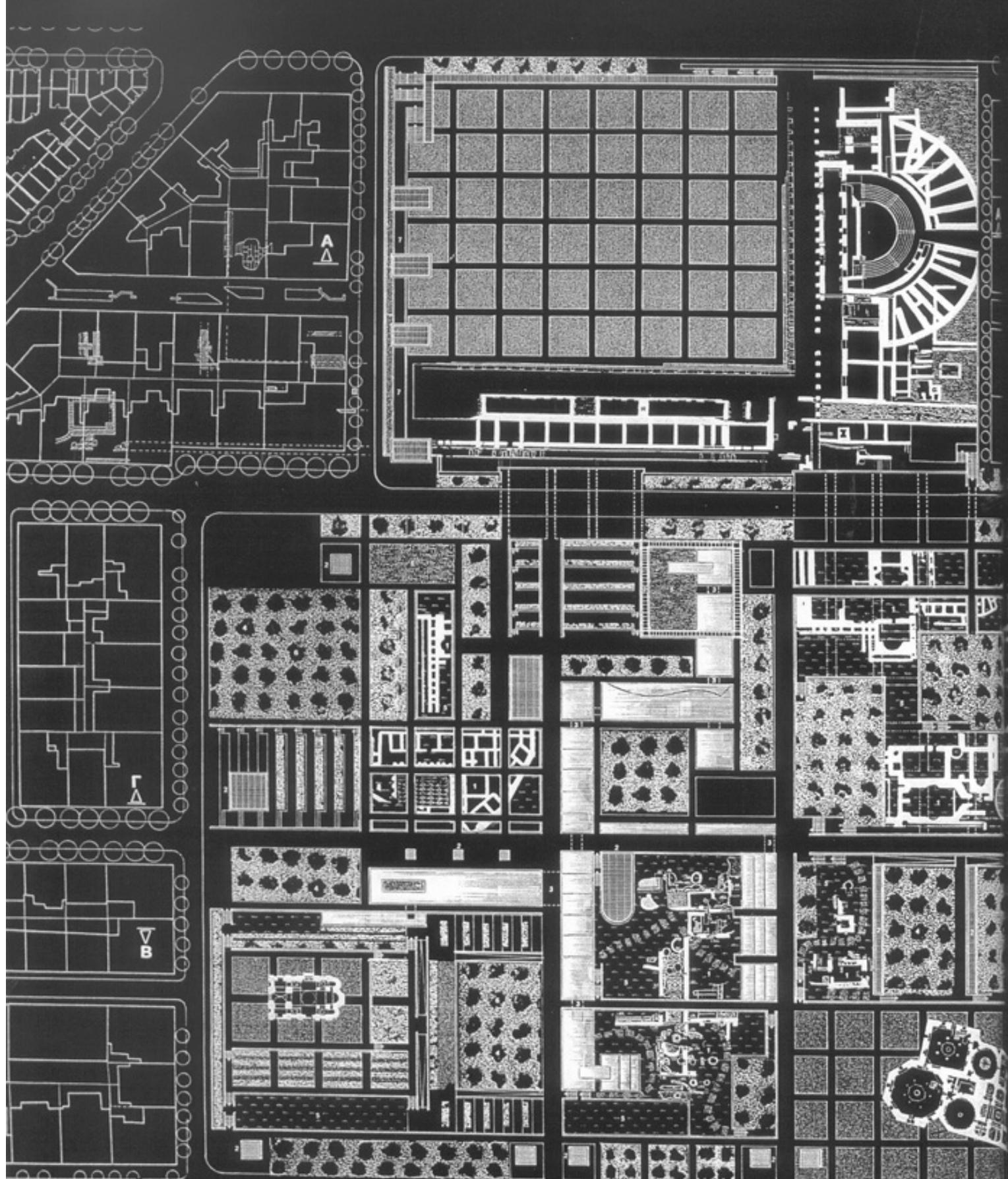
The section of the axis between Mitropoleos and Egnatia St. is pedestrianised but a two-way central zone permits the passage of vehicles. This part will also be excavated and the results of the excavation will determine the character and function of the underground space: it could become an archaeological area that hosts exhibitions and other small-scale activities, or an underground parking space.

At the Forum Square between Egnatia St. and Filippou St. an archaeological park is proposed. Because the results of the excavation are not yet known, a flexible system-model is used to determine use. The layout of the "archaeological park" on a square grid offers the possibility of creating new, realistic urban tissue. The effort to retake possession of the "ruin" is in the logic of the design of the archaeological park, the same ruin that is historically "responsible" for the non-realisation of the original concept of the axis. This is an attempt to make the space come alive as a point where past and present intersect, reactivating memory, not as a recollection or a reference—a memory-less memory—but as memory that does not fear continuity, creativity and the future.

The park forms a whole with the archaeological area of the Forum and they are linked with the antiquities by passages under Filippou St.

The antiquities area of the Forum is a split in which another layer of the city makes its appearance. We propose to strengthen the impression of a split by building on the surrounding walls. The proposed structure consists of a metallic frame and wood, and is actually an L-shaped construction to host exhibitions.

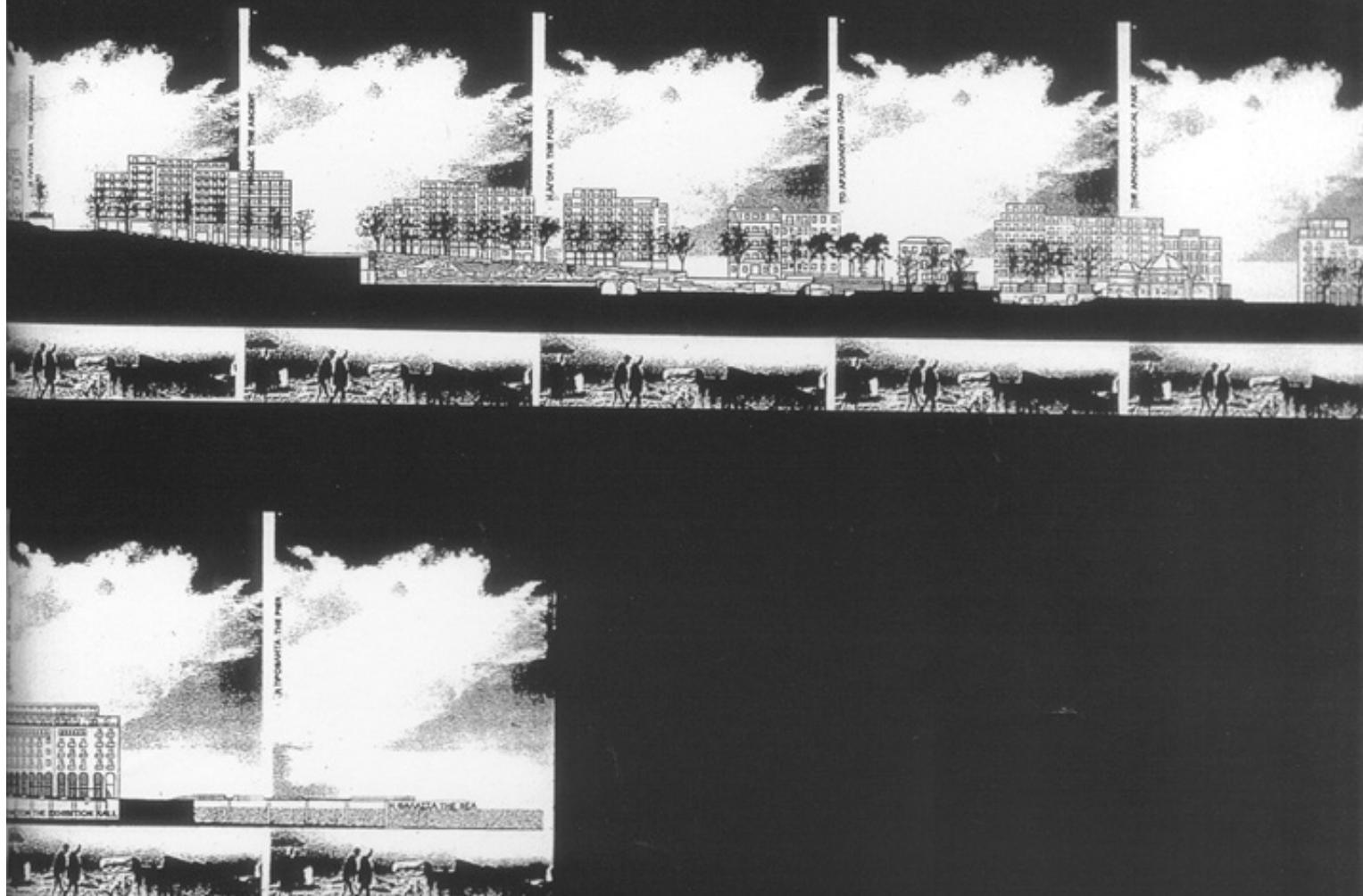
Finally, the axis is extended into the sea: the square grid is prolonged and "deconstructed" into the water in the form of a wooden pier in grid form with two platforms. The successive levels are once again visible: the urban constructed "body" of the city and the natural geographical "body" of the sea. Thus the water claims its limits on the city frontage just as the historic layers vindicate their presence in the contemporary urban fabric.

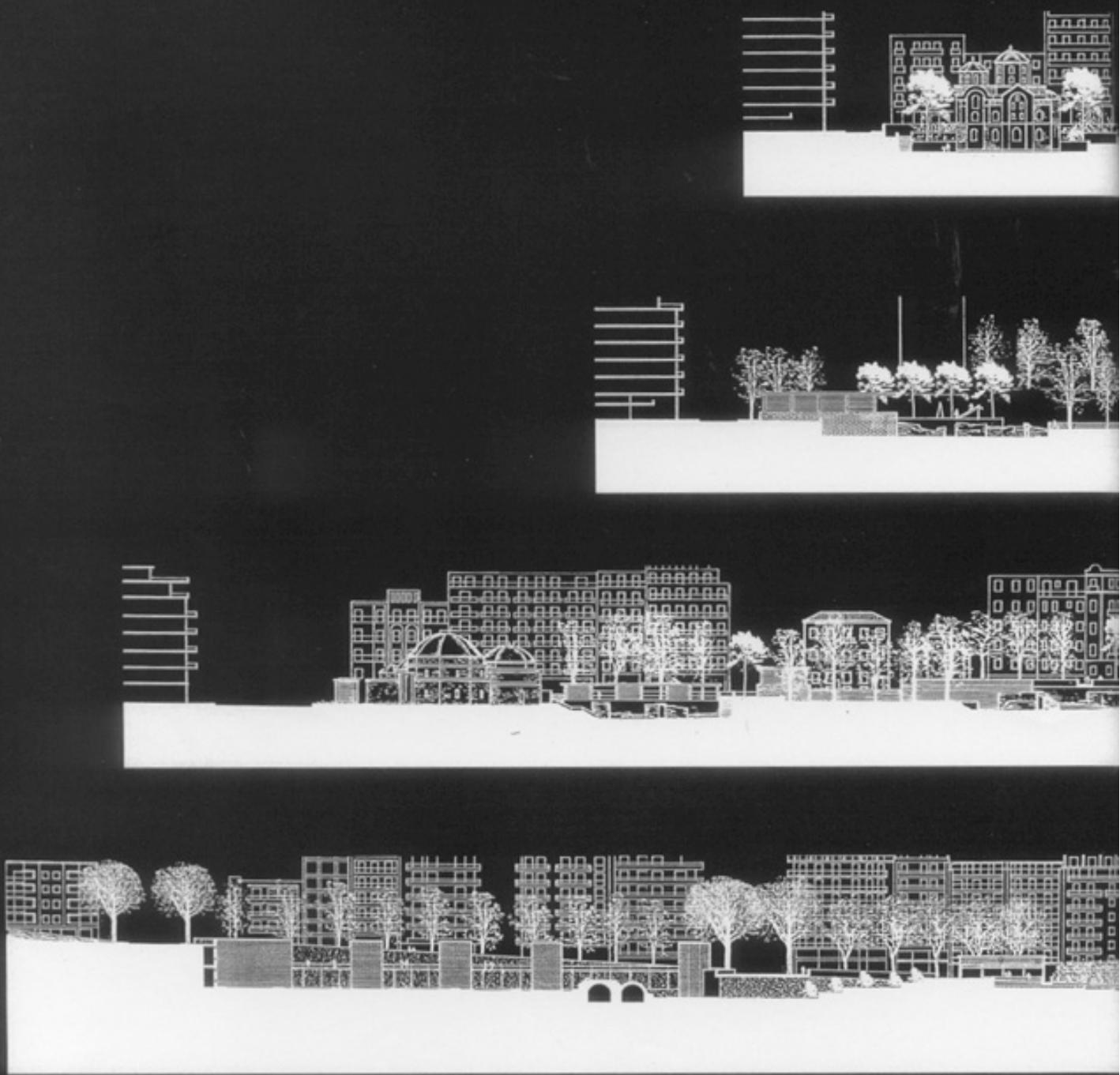

118 Ο ΑΞΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ / THE ARISTOTELIAN AXIS

120 Ο ΑΞΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ / THE ARISTOTELOUS AXIS

122 Ο ΑΞΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ / THE ARISTOTELIAN AXIS

